

נ.צ.: 17228-17260.13085-13137 גוש: 29990,30124-27
הכרזת האתר: י-4318 עמ' 4032 13.7.95 IAA: 2922/0
רחוב: מעלות עיר דוד, דרך השילוח
תאור כללי: שרידי ביצורים, מבנים ומערכות מים
הקשר סביבתי: אתר במתחם (גן לאומי)

שמות אחרים: סילוואן

יעוד המקום: גן ארכיאולוגי
בעלות: מדינת ישראל ובעלויות פרטיות
מפעיל המקום: רשות שמורות הטבע והגנים הלאומיים
שימוש כיום: פארק ארכיאולוגי

גודל: גדול

חפירות: וילסון צ', שיק ק', פרקר מ', וייל ר', מקאליסטר ר',
דנקן ג', קניון ק', שילה י', רייך ר', שוקרון א', ביליג י'
ניצפות: גבוהה מאוד תיצפות: גבוהה

תאור הממצאים:

1. "שטח G": שרידי מבנה מדורג וקירות תמך מתקופת הברונזה המאוחרת, ששימשו כמסד למבנה ציבור. בשולי המבנה המדורג נחשפו שרידי בתי מגורים מימי בית ראשון, בתוכם מבנה מטיפוס "בית ארבעה מרחבים". במבנה אחר נמצאו עשרות בולות (פיסות טיץ/עופרת המיועדות לחתימת מכתבים).
2. "פיר וורן": מפעל מים תת קרקעי שאיפשר שאיבת מים מתוך העיר גם בעת מצור.
3. מעיין הגיחון וביצורים.
4. שרידי חומות העיר מתקופת הברונזה התיכונה והברזל: החומה ה"ברזלית" בנויה מאבני גוויל בשילוב עם גושי אבן גדולים. משני צידי החומה נתגלו שרידי בתי מגורים. סמוך לשרידי החומות נתגלה קטע מתוך "החומה הראשונה" מימי בית שני, קולומבריום ושרידים מהתקופה הכלכוליתית.
5. "נקבת חזקיהו": מנהרה חצובה המטה את מי מעיין הגיחון אל בריכת השילוח והמאפשרת אספקת מים בעת מצור. המנהרה נחצבה בימי חזקיהו על פי העדות המקראית ולפי כתובת שנמצאה בנקבה.
6. בריכת השילוח: שרידי בריכת האגירה אליה הובלו מים מנקבת חזקיהו. בבריכה ובסביבתה שרידי הכנסייה שבנתה הקיסרית אבדוקיה במאה ה-5 לסה"נ.
7. "תעלת השילוח": מפעל מים חצוב המושך מים ממעיין הגיחון. התעלה מתוארכת אף היא לימי בית ראשון.
8. מקוואות טהרה וחללים נוספים מימי בית שני, בסמוך: בור מים. בבור נתגלתה כתובת המלמדת כי במקום זה ניצב בית כנסת בימי בית שני ועוד.

עיר דוד, שטח G

תקופות: כלכוליתית, ברונזה קדומה, ברונזה תיכונה, ברונזה מאוחרת, ברזל ב', פרסית, הלניסטית, חשמונאית, הרודיאנית, רומית, ביזאנטית, ערבית קדומה
רמת השתמרות: גבוהה
ממצא מיוחד: כתובת השילוח
פוטנציאל לחפירה עתידית: 1, 2, 3, 4, 5

מידע נוסף:

יחס אתר-סביבה:

התל הארכיאולוגי 'עיר דוד' ממוקם על שלוחה צרה מדרום להר הבית ולעופל. האתר נצפה היטב מכיוון כפר השילוח (סילוואן) וגיבל מוכאבר וכמעט ואינו נצפה מכיוון העופל ומעלה השלום. מרבית השרידים שנחפרו בתל, נחשפו במדרון המזרחי של התל, שהם מורדותיו המערביים של נחל קדרון. בחלקו הצפוני של התל נבנה מרכז מבקרים והאתר כולו מוכרז כגן לאומי. חלקו התחתון של האתר הנמשך לאורך ערוץ הקדרון מצפון לדרום איננו מפותח כלל לביקור ויסובלי מבנייה בלתי חוקית.

נגישות: בינונית/טובה. נגישות טובה לשרידים על 'מסלול הביקור' כדוגמת שטח G, בית המעיין וכו', אולם לחלק ניכר מהשרידים שנחשפו הגישה קשה.

שימור:

מצב השתמרות: בחלקים שהוסדרו לביקור, ובוצעו בהם עבודות שימור מצב ההשתמרות טוב. בחלקי האתר האחרים מצב ההשתמרות בינוני כתוצאה מבעיות הנובעות מהעדר תחזוקה.

טכנולוגיות: מערכות ביצור, מערכות להובלת ואגירת מים.

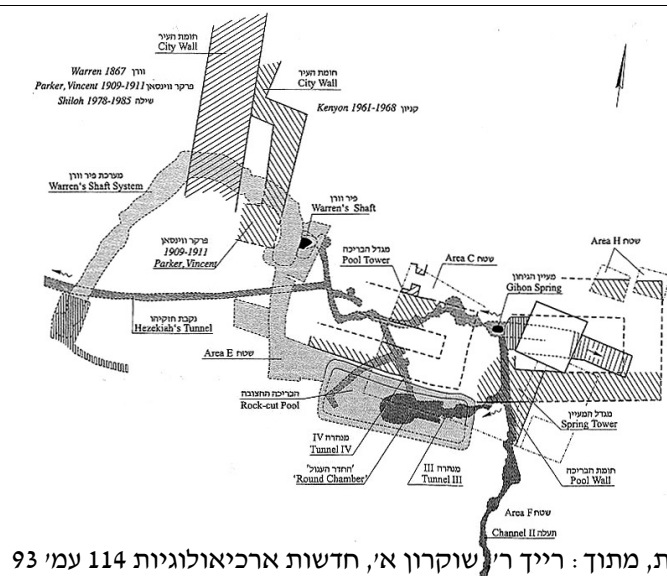
מסקנות:

☐	ערך ארכיאולוגי מיוחד
☐	ערך היסטורי
☐	ערך דתי-תרבותי
☐	ערך אדריכלי/טכנו
☐	מייצג תקופה
☐	ערך נופי
☐	נדירות
☐	רמת השתמרות
☐	מקבץ
☐	פגיעות

לאתר חשיבות ארכיאולוגית והיסטורית ראשונה במעלה, בהיותו הגרעין הקדום של העיר ירושלים, חשיבות גבוהה ביותר מבחינה דתית ותרבותית, כעירם של דוד ושלמה, וחשיבות אדריכלית וטכנולוגית בשל מערכות הביצור והמים הכבירות. יש לעודד המשך פיתוח והסדרתו לביקור על חלקיו השונים. הדבר נוגע בעיקר לחלקו התחתון של האתר, סמוך לערוץ הקדרון. בשל חשיבותו הרבה של האתר, יש לפעול לאכיפת חוק העתיקות וחוק התכנון והבנייה באתר זה באופן מוגבר.

היחס לאתרים נוספים בסביבה הקרובה: האתר סמוך לעופל ולעיר העתיקה (העות'מאנית), וצופה לאזור מערות הקבורה על מורדותיו המערביים של הר הזיתים בין בתי כפר השילוח (סילוואן).

ייתכנות תיירותית: גבוהה מאוד, ברמה בין לאומית.

תכנית, מתוך: רייך ר' שוקרון א', חדשות ארכיאולוגיות 114 עמ' 93

ביבליוגרפיה:

סקר ירושלים [102] אתר 416 וביבליוגרפיה שם

תאריך עדכון: סתיו 2003

ממלא הנתונים:

שחר פוני - אדריכל
זובייר עדוי - ארכיאולוג

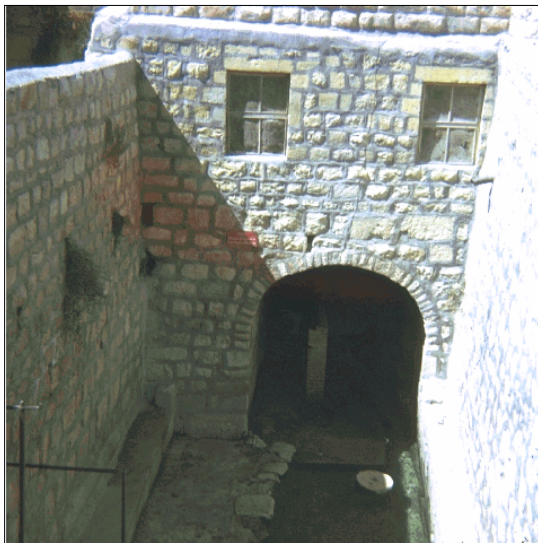
מראה כללי. מתוך: "ירושלים - מדריך לגן הארכיאולוגי"

פיר וורן

בית המעיין

מוצא הנקבה הדרומי, בריכת השילוח

שרידי חומות, דרומית לביית המעיין

מקום כתובת השילוח

מורדות התל, סמוך לערוץ הקדרון